

Farmakologiska aspekter på utsättning

2016-12-05

Doc. Carl-Olav Stiller

Avd. för klinisk farmakologi,
Karolinska Universitetssjukhuset Solna

Ledamot expertrådet för psykiatriska sjukdomar

Ordförande expertrådet för analgetika och reumatologiska sjukdomar
Stockholms läns läkemedelskommitté

Utsättningsbesvär

- En förutsägbar konstellation av tecken och symptom efter plötslig utsättning eller snabb dosminskning av psykoaktiva substanser
  - **Tvärtemoteffekt jämfört med en effektiv dos av respektive preparat**
    - Primär effekt
    - Biverkningar

Neuroadaptation och utsättningsssymptom

- Neuroadaptation, klass-specifika utsättningsssymptom.
  - Efter stop av läkemedel
- Utsättningsssymptom kan framkallas av:
  - Abrupt stop av läkemedel
  - Snabb dosreduktion
  - Minskad biotillgänglighet
  - Användning av en antagonist

Tolerans

- **Farmakologisk definition**
  - Resistens eller minskat svar
    - Högre eller mer frekvent dosering för att upprätthålla den initiala effect
- **Klinisk definition**
  - En anpassning där exponering till ett läkemedel inducerar en minskad läkemedelseffekt över tid.

Utsättningsbesvär

Förutsägbara

- Hos alla individer som behandlats kontinuerligt med CNS-aktiva läkemedel under flera dagar eller veckor
  - Speciellt
    - Opioider
    - Benzodiazepiner

Akuta och förlängda utsättningsbesvär

- **Akuta:**

- Börjar inom timmar efter utsättning och minskar gradvis, beroende på vilken substans det är

- **Förlängda utsättningsbesvär:**

- Tecken och symptom av akuta utsättningsbesvär samt icke-substans specifika tecken som kvarstår, uppkommer eller förvärras efter perioden med akuta utsättningsbesvär

Principer

- Akuta utsättningsbesvär för potenta läkemedel som påverkar CNS eller PNS
- Högre risk med kortverkande preparat
- Lägre risk med långverkande preparat

Expertrådsinfo angående utsättning av opioidanalgetika

[http://www.janusinfo.se/Behandling/Expertradsutlattan
den/Analgetika-och-reumatologiska-
sjukdomar/Rekommendationer-for-utsattning-av-
opioider/](http://www.janusinfo.se/Behandling/Expertradsutlattan
den/Analgetika-och-reumatologiska-
sjukdomar/Rekommendationer-for-utsattning-av-
opioider/)